משניות מבוארות | מסכת נדה פרק ו

לחומרא. **ט) בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות, תביא ראיה שהיא בת עשרים שנה, והיא אילונית.** היינו שצריכה שיראו בה סימני אילונית (היינו אין לה דמים מתקשה בשעת שתמשיש, אין לה שפולי מעיים כנפשים, קולה עב כאיש). דרינה שהיא **לא חולצת ולא מתיבמת,** שאם מת בעלה אפלו יש לו אחים מתרת לנשא דאין לו תורה, דהמורה פטרתה מחליצה, דכתיב (דברים כה, ו) "והיה הבכור אשר תלד" פרט לאילונית שאינה יולדת. וכן **בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, יביא ראיה שהוא בן עשרים שנה, והוא סריס,** ודינו שהוא **לא חולץ ולא מיבם,** דכתיב (שם ז) "לקחים לאחיו שם בישראל", והאי לאו בר בנים הוא, **אלו דברי בית הלל,** ששעורו בן עשרים. **בית שמאי אומרים, זה הזכר וזה הנבקבה בני שמונה עשרה שנה. רבי אליעזר אומר, הזכר כדברי בית הלל בן עשרים שנה, והנבקבה, כדברי בית שמאי** בת שמונה עשרה שנים, מפני שהראשה ממהרת לבא לפני האיש.

פרק ו א) בא סימן התחתון, היינו שתי שערות, שהם סימני נערות, **עד שלא בא** סימן **העליון,** נערות, **או חולצת או מתיבמת,** שנדולה היא, שהשערות סימן מובהק הם, ועליהם סמכינן. ואם **בא סימן העליון עד שלא בא התחתון, אף על פי שאי אפשר לבא העליון** לדעת רבנן, אבל רבי מאיר סובר שאפשר, ולכן **רבי מאיר אומר לא חולצת ולא מתיבמת,** דעקר שקובע הוא סימן התחתון, וכיון שחלא בא סימן התחתון עדיין קטנה היא. ורבי מאיר לעקמיה דסובר קטן וקטנה לא חולצין ולא מתיבמין דחיש למעוטא, קטן שמא ימצא בשדה תמצא שמא בא לאילונית, **וחכמים אומרים או חולצת או מתיבמת, מפני שאמרו** חכמים **אפשר לתחתון לבא עד שלא בא** סימן **העליון, אבל אי אפשר לעליון לבא עד שלא בא** סימן **התחתון,** ואפלו היא סימן **העליון, אבל אי אפשר לעליון לבא עד שלא בא** סימן **התחתון,** דכל חיישינן למעוטא שמא תמצא אילונית, דרב נשים אינן אילונית, מיהא לחליצה בעינן גדולה, שאיש כתיב בפרשה (שם ז), ומקשינן אשה לאיש. **ב) כיצד** הא אמרו חכמים, **כל כלי חרס שהוא מכניס** משקה, בנדאי שהוא מוצא משקה, היינו אם בשמפיחין הכלי שיש בו נקב בתוך כלי מלא מים, אם נכנס המים בתוך הנקב בנדאי שהוא מוצא מים דרך הנקב. **ויש כלי שמוציא** מים דרך הנקב, **ואינו מכניס.** וכלי חרס שלם שנקב כמוצא משקה עדין אינו פסול לקדש או מי חטאת עד שיעקב כמוצא משקה. כיצא בזה **כל אבר שיש לו בשרן,** בנדאי **יש בו עצם,** היינו אם יש לו אצבע יתרה, אם יש בו בשרן, חשובה אבר ומטמא במגע ובמשא, ואפלו אין בו בשרן ומטמא במגע ובמשא מדרס ואינו מטמא באהל, אם דרס הזב עליו, כגון כלי המיחד למשכב או למושב, ראוי להיות **מטמא טמא מת.** אם נגע במת או נטמא באהל המת. **ויש שהוא שמטמא טמא מת, ואינו מטמא מדרס,** הזב, כגון אם כפה כלי שאינו ראוי לישיבה, כגון כלי שמודדין בו סאה או חצי סאה, אינו נעשה אב משקה אלא ראשון לטמאה, דכלל הוא בכל כלי שאומרים לאדם הישב עליה עמד ונעשה מלאכתנו, אינו מטמא מדרס ומושב, אבל מטמא הוא טמאת מת, שאין אומרים בטמא מת דין עמד ונעשה מלאכתנו. **ד) כל דין הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון גם דיני ממונות** מכל שכן, **ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות,** כגון ממזר, דכשר לממונות ופסול לדיני נפשות. **כל הכשר לדון כשר להעיד, ויש אדם שכשר להעיד, ואינו כשר לדון,** כגון סומא באחד מעיניו, והאי תנא רבי מאיר הוא דדריש קרא, דכתיב (דברים כא, ה) "ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע," מקיש ריב לנגע, כמו שהכן סומא באחת מעיניו אינו ראוי לראות הנגעים, דכתיב (ויקרא יג, יט) "לכל מראה עיני הכהן", אף סומא באחת מעיניו פסול לדון. **וחכמים** סברי דלא מקשינן, כיון שגמר דין כשר בלילה, וכמו שקשר בלילה כשר גם בסומא באחת מעיניו, אף על פי שאינו כשר לראות נגעים. **ה) כל שחייב במעשרות מטמא טמאת אכלין,** דאין דבר שחייב במעשרות ואינו בכלל אכל. **ויש דבר שמטמא טמאת אכלין, ואינו חייב במעשרות,** כגון בשר ודגים וכל דבר מאכל שאינו גדולי קרקע. **ו)** כל דבר **שחייב בפאה, חייב במעשרות, ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה,** דפאה רק בדבר שהוא נשמר ומכניסו לקיום, לאוצר, ולקיטתו כאחת, אבל ירק שאינו מכניסו לקיום, ותאנה וכיוצא בה שאין לקיטתו כאחת, אין חייב בפאה וחייב במעשרות. **ז) כל בעלי חיים שחייב בראשית הגז,** היינו רחלים וצאלים, **חייב** גם **במתנות** כהנה, שצריכין לתן לכהן הזרוע ולחיים וקבה. **ויש בעלי חיים שחייב במתנות ואינו חייב בראשית הגז,** דשור עזים ובכשבים אינן חייבין בראשית הגז, דאין ראשית הגז אלא בצמר. **ח) כל פרי שיש לו בעור** שצריך לבערו מן הבית אחר שנגמר בשדה, **יש לו** דיני **שביעית. ויש פרי שיש לו בעור, ואין לו בעור,** כגון דברים הנשארים בקרקע בקיץ ובחורף, כגון הלוף השוטה והדבדבנה, דכתיב כזית בשר כדין אבר שיש בו עצם. **ויש אבר שיש בו עצם ואין בו כפרן** ולא חשיב אבר אם הוא אצבע יתרה, כיון שאין בו כפרן, **ובמשא** ואינו מטמא באהל כל זמן שאין עליו כזית בשר. **ט) כל המטמא מדרס** היינו כל כלי הראוי להיות אם הטמאה, אם דרס הזב עליו, כגון כלי המיחד למשכב או למושב, ראוי להיות **מטמא טמא מת.** אם נגע במת או נטמא באהל המת. **ויש שהוא שמטמא טמא מת, ואינו מטמא מדרס,** הזב, כגון אם כפה כלי שאינו ראוי לישיבה, כגון כלי שמודדין בו סאה או חצי סאה, אינו נעשה אב משקה אלא ראשון לטמאה, דכלל הוא בכל כלי שאומרים לאדם הישב עליה עמד ונעשה מלאכתנו, אינו מטמא מדרס ומושב, אבל מטמא הוא טמאת מת, שאין אומרים בטמא מת דין עמד ונעשה מלאכתנו. **ד) כל דין הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון גם דיני ממונות** מכל שכן, **ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות,** כגון ממזר, דכשר לממונות ופסול לדיני נפשות. **כל הכשר לדון כשר להעיד, ואינו כשר לדון,** כגון סומא באחד מעיניו, והאי תנא רבי מאיר הוא דדריש קרא, דכתיב (דברים כא, ה) "ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע," מקיש ריב לנגע, כמו שהכן סומא באחת מעיניו אינו ראוי לראות הנגעים, דכתיב (ויקרא יג, יט) "לכל מראה עיני הכהן", אף סומא באחת מעיניו פסול לדון. **וחכמים** סברי דלא מקשינן, כיון שגמר דין כשר בלילה, וכמו שקשר בלילה כשר גם בסומא באחת מעיניו, אף על פי שאינו כשר לראות נגעים. **ה) כל שחייב במעשרות מטמא טמאת אכלין,** דאין דבר שחייב במעשרות ואינו בכלל אכל. **ויש דבר שמטמא טמאת אכלין, ואינו חייב במעשרות,** כגון בשר ודגים וכל דבר מאכל שאינו גדולי קרקע. **ו)** כל דבר **שחייב בפאה, חייב במעשרות, ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה,** דפאה רק בדבר שהוא נשמר ומכניסו לקיום, לאוצר, ולקיטתו כאחת, אבל ירק שאינו מכניסו לקיום, ותאנה וכיוצא בה שאין לקיטתו כאחת, אין חייב בפאה וחייב במעשרות. **ז) כל בעלי חיים שחייב בראשית הגז,** היינו רחלים וצאלים, **חייב** גם **במתנות** כהנה, שצריכין לתן לכהן הזרוע ולחיים וקבה. **ויש בעלי חיים שחייב במתנות ואינו חייב בראשית הגז,** דשור עזים ובכשבים אינן חייבין בראשית הגז, דאין ראשית הגז אלא בצמר. **ח) כל פרי שיש לו בעור** שצריך לבערו מן הבית אחר שנגמר בשדה, **יש לו** דיני **שביעית. ויש פרי שיש לו בעור, ואין לו בעור,** כגון דברים הנשארים בקרקע בקיץ ובחורף, כגון הלוף השוטה והדבדבנה, דכתיב

ט בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות, תביא ראיה שהיא בת עשרים שנה, והיא אילונית, לא חולצת ולא מתיבמת. בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, יביא ראיה שהוא בן עשרים שנה, והוא סריס, לא חולץ ולא מיבם. בית שמאי אומרים, זה הזכר וזה הנבקבה בני שמונה עשרה שנה. רבי אליעזר אומר, הזכר כדברי בית הלל בן עשרים שנה, והנבקבה, כדברי בית שמאי בת שמונה עשרה שנים, מפני שהראשה ממהרת לבא לפני האיש.

פרק ו א בא סימן התחתון עד שלא בא העליון, או חולצת או מתיבמת. בא העליון עד שלא בא התחתון, אף על פי שאי אפשר, רבי מאיר אומר, לא חולצת ולא מתיבמת. וחכמים אומרים, או חולצת או מתיבמת. מפני שאמרו, אפשר לתחתון לבוא עד שלא בא העליון, אבל אי אפשר לעליון לבוא עד שלא בא התחתון: **ב** כיצד, כל כלי חרס שהוא מכניס, ומוציא. ויש שמוציא ואינו מכניס. כל אבר שיש בו בשרן יש בו עצם. ויש שיש בו עצם ואין בו בשרן: **ג** כל המטמא מדרס, מטמא טמא מת. ויש שמטמא טמא מת ואינו מטמא מדרס: **ד** כל הראוי לדון דיני נפשות, ראוי לדון דיני ממונות. ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות, כל הכשר לדון, כשר להעיד. ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון: **ה** כל שחייב במעשרות, מטמא טמאת אכלים. ויש שמטמא טמאת אכלין ואינו חייב במעשרות: **ו** כל שחייב בפאה, חייב במעשרות. ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה: **ז** כל שחייב בראשית הגז, חייב במתנות. ויש שחייב במתנות ואינו חייב בראשית הגז: **ח** כל שיש לו בעור, יש לו שביעית. ויש שיש לו שביעית ואין לו בעור:

משניות מבוארות | מסכת נדה פרק ז

(ויקרא כה, ז) "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך", כל זמן שלחיה אוכלת בשדה האכל לבהמתך בבית, אבל אם כלה לחיה בשדה כלה לבהמתך מן הבית. וכל הני דלא כלו לחיה מן השדה אין צריך לבערם מן הבית. **ט) כל דג שיש לו קשקשת** מלבוש של דג, **יש לו סנפיר, הכנפים שהוא**

ט כל שיש לו קשקשת, יש לו סנפיר. ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת. כל שיש לו קרנים, יש לו טלפים. ויש שיש לו טלפים ואין לו קרנים: י כל הטעון ברכה לאחריו, טעון ברכה לפניו. ויש טעון ברכה לפניו ואינו טעון ברכה לאחריו: **יא** תינוקת שהביאה שתי שערות, או חולצת או מתיבמת, וחזרה בכל מצות האמורות בתורה. וכן תינוק שהביא שתי שערות, חייב בכל מצות האמורות בתורה. וראוי להיות בן סורר ומורה, משביא שתי שערות עד שיקיף זקן, התחתון ולא העליון, אלא שדברו חכמים בלשון נקיה. תינוקת שהביאה שתי שערות, אינה יכולה למאן. רבי יהודה אומר, עד שיזרבה השחור: **יב** שתי שערות האמורות בפרה, ובנגעים, והאמורות בכל מקום כדי לכוף ראשן לעקרן, דברי רבי ישמעאל. רבי אליעזר אומר, כדי לקרוץ בצפרן. רבי עקיבא אומר, כדי שיהו נטלות בזוג: **יג** הרואה כתם, הרי זו מקקלקלת, וחוששת משום זוב, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין בכתמים משום זוב: **יד** הרואה יום אחד עשר בין השמשות, תחלת נדה ויסוף נדה, תחלת זיבה ויסוף זיבה, יום ארבעים לזכר ויום שמונים לנקבה, בין השמשות לכלן, הרי אלו טוענות. אמר רבי יהושע, עד שאתם מתקנים את השוטות, תקנו את המפקחות.

פרק ז א דם הנדה ובשר המת, מטמאין לחין ומטמאין יבשין. אבל הזוב, והניע, והרק, והשרץ, והנבלה, והשכבת זרע, זבה גדולה, ואם ראתה **יום ארבעים** לזכר בבני השמשות **ויום שמונים** לנקבה **בין השמשות לכלן** ספק טמא או דם טהור, ואם תראה בשביעי ספק נדה ספק זיבה, ואם תראה דם שלשה ימים, הרי היא ספק זבה גדולה, הרי כל אלו **טוענות** ומביאות קרבן מספק, ואינו נאכל. אמר רבי יהושע עד שאתם מתקנים את השוטות, הינו הטוענות שראו בזמנן ספק, **תקנו את המפקחות,** הרואות בשעת נדאת ועדיין צריכות תקון, כגון אשה שראתה יום שלישי, ולא יהיה יום טמא, ותמיד ראתה ביום ולא בלילה, שמשמשת ביום שמיני בלילה ומתרחת עד יום תשיעי וכו'.

פרק ז א) דם הנדה ובשר המת, מטמאין כשהן לחין. דכתיב (ויקרא טו, לג) "והדוה בנדתה" דם הזב ממנה שהוא לח, **מטמא כמותה. ומטמאין כשהן יבשין,** דכתיב (שם יט) "דם יהיה זבה", בהיותו זבה", אף על פי שנתיבש, ומדכתיב "יהיה" נלפינו גם במבלה דם יבש מעקרו, כגון שהפילה כמין שערות ותקון, כגון אשה שראתה שם שמטמא אבלה יבש, נלפינו מדכתיב (במדבר יט, טז) "או בעצם אדם", אדם דומיה דעצם, מה עצם יבש אף בשר אדם יבש. **אבל הזוב והניע,** רוק היוצא על ידי נענוע או שעול, ויש אומרים היוצא מחבהות, **והרוק והשרץ והנבלה,** כל אלו מטמאין רק כשהן לחין ואין מטמאין כשהן יבשין, דכתיב (שם יא, לא) "המוגע בהם במותם", כעין שהם בשעת מיתה, והינו כשהן לחין, כל זמן שהשרידה קיימת והנעצמות מחברות בשדרה כלחין חשיבי, והנבלה דכתיב (שם יט) "זכי ימות" כעין מיתה, **והשכבת זרע,** בצריך שיהא ראוי להזריע,

רבי מאיר. וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב, ומקרש בגמרא דחכמים הינו ר"מ בן אנטיפגוס, וחכי קאמר, אם ראתה בבגד אחד שלבשתו שלשה ימים, אין בו משום זב, אבל אם ראתה שני ימים דם מגופה ובאחד ראתה כתם, פשיטא דחוששת לזיבה, וכן אם לבשה כל הימים חלוק אחר, בן בן חוששת, וכן בפאפו זה איכה חוששת כיון שנמצא בחלוק אחד בין שנמצא כתם אחד בין שנמצאו שלשה כתמים אין בו משום זב, ורבי מאיר ורבנן סברי דגם בנמצא בחלוק אחד חישינן. **יד) הרואה דם יום אחד עשר** מימים הראויין לזיבה, אם ראתה **בין השמשות** של יום שנים עשר, הרי זו **תחלת נדה ויסוף זיבה,** ומקרש בגמרא דהכי קאמר, הרי זו תחלת נדה ויסוף זיבה, דחישינן לדומיה שמא תחלת זיבה, ואם תראה בסוף שבעה ימים, שמא אז תחלת נדה וצריכה עוד פעם שבעה ימים, וגם חישינן שמא ראיה זאת תחלת נדה וטמאה עתה שבעה ימים, ואם תראה עתה שלשה ימים אחר בכלם עשר, שמא הם ימי זיבה והרי היא כל ראיה בספק זיבה ספק נדה, ותחלת נדה סוף זיבה פרוש אם ראתה בשביעי בנדתה בין השמשות הרי הדם של תחלת זיבה, ואם תראה שתי ימים אחר כך הרי זו ספק נדה גדולה, ואם ראתה **יום ארבעים** לזכר בבני השמשות **ויום שמונים** לנקבה **בין השמשות לכלן** ספק דם טמא או דם טהור, ואם תראה בשביעי ספק נדה ספק זיבה, ואם תראה דם שלשה ימים, הרי היא ספק זבה גדולה, הרי **כל אלו טוענות** ומביאות קרבן מספק, ואינו נאכל. **אמר רבי יהושע עד שאתם מתקנים את השוטות,** הינו הטוענות שראו בזמנן ספק, **תקנו את המפקחות,** הרואות בשעת נדאת ועדיין צריכות תקון, כגון אשה שראתה יום שלישי, ולא יהיה יום טמא, ותמיד ראתה ביום ולא בלילה, שמשמשת ביום שמיני בלילה ומתרחת עד יום תשיעי וכו'.

פרק ז א) דם הנדה ובשר המת, מטמאין כשהן לחין. דכתיב (ויקרא טו, לג) "והדוה בנדתה" דם הזב ממנה שהוא לח, **מטמא כמותה. ומטמאין כשהן יבשין,** דכתיב (שם יט) "דם יהיה זבה", בהיותו זבה", אף על פי שנתיבש, ומדכתיב "יהיה" נלפינו גם במבלה דם יבש מעקרו, כגון שהפילה כמין שערות ותקון, כגון אשה שראתה שם שמטמא אבלה יבש, נלפינו מדכתיב (במדבר יט, טז) "או בעצם אדם", אדם דומיה דעצם, מה עצם יבש אף בשר אדם יבש. **אבל הזוב והניע,** רוק היוצא על ידי נענוע או שעול, ויש אומרים היוצא מחבהות, **והרוק והשרץ והנבלה,** כל אלו מטמאין רק כשהן לחין ואין מטמאין כשהן יבשין. דכתיב (שם יא, לא) "המוגע בהם במותם", כעין שהם בשעת מיתה, והינו כשהן לחין, כל זמן שהשרידה קיימת והנעצמות מחברות בשדרה כלחין חשיבי, והנבלה דכתיב (שם יט) "זכי ימות" כעין מיתה, **והשכבת זרע,** בצריך שיהא ראוי להזריע,